

Osrednje območne knjižnice

NARODNA
IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

STRATEŠKE USMERITVE NA PODROČJU IKT V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH

za obdobje 2019-2028

Novosti v knjižničnem sistemu 2019

NUK, 15.11.2019

I. Sirk, J. Petek, M. Čelik, A. Videc

VSEBINA PREDSTAVITEVE

- Uvod: nastanek dokumenta
- Predstavitev dokumenta:
  - osnovna izhodišča
  - rešitve, ki jih prinaša
  - predvidena uporaba
- Predstavitev modela izračuna potrebnega števila zaposlenih na področju IKT v splošnih knjižnicah

NASTANEK DOKUMENTA

- 2010 Informacijsko-komunikacijska tehnologija v splošnih knjižnicah
- 2013 – 2016 ustanovljena prva skupina
- 2017 določimo, kaj mora dokument vsebovati
- 2018 oblikovana ožja delovna skupina (M. Čelik, J. Petek, I. Sirk, A. Videc)
- 2019 dokument izdamo

KAZALO VSEBINE

1 UVOD.....	5
2 ANALIZA STANJA	8
3 STRATEŠKE USMERITVE.....	11
3.1 ČLOVEŠKI VIRI	11
3.2 IZOBRAŽEVANJE	13
3.3 OPREMA	14
3.4 FINANCIRANJE.....	17
3.5 INFORMACIJSKA VARNOST	18
4 ZAKLJUČEK	20
LITERATURA IN VIRI	21
PRILOGE.....	23

PREDSTAVITEV DOKUMENTA

Osnovna izhodišča

- Informacijsko-komunikacijska oprema (IKT) po območjih osrednjih območnih knjižnic - Poročilo o popisu za leto 2013
- Strokovna izhodišča za spremembe izvajanja posebnih nalog OOK
- IFLA-in manifest o internetu. (2014)
- Informacijsko-komunikacijska tehnologija v splošnih knjižnicah. (2010)
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah. (2003)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. (2003)

PREDSTAVITEV DOKUMENTA

Osnovna izhodišča

- Standardi za splošne knjižnice (za obdobje od 1. maja 2005 do 30. aprila 2015). (2005)
- Statistični podatki o knjižnicah. Splošne knjižnice. (2017)
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018-2028).(2018)
- Popis opreme IKT, izveden v letu 2010
- Popis opreme IKT, izveden v letu 2017

PREDSTAVITEV DOKUMENTA

Strateške usmeritve:

- Človeški viri

Primer:

STRATEŠKI CILJ: Zagotavljanje kadrovskih virov za izvajanje nalog, ki jih prinaša področje tehnološkega razvoja in storitev knjižnic v digitalnem okolju

Vsaka knjižnica mora imeti glede na potrebe zadostno število usposobljenih strokovnih delavcev za izvajanje nalog s področja:

- sprotnega reševanja težav pri delovanju opreme IKT,
- strateškega načrtovanja obnavljanja opreme IKT,
- razvoja novih storitev s ciljem povečati dostopnost knjižničnih storitev in racionalizacije.

Knjižnica, ki nima zaposlenega svojega kadra za IKT in za IS ter opremo IKT skrbi zunanji izvajalec, mora imeti usposobljenega sodelavca, ki koordinira naloge s področja IKT med zaposlenimi in zunanjim izvajalcem in ima pridobljena osnovna znanja.

UKREPI:

- zagotovitev kadrovskih virov za upravljanje z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo v knjižnicah, se lahko izvede v kombinaciji zaposlenih v knjižnici in zunanjim ponudnikom IT storitev (primer: knjižnice z 1 EPZ, pogodbeno pomoč zunanjega izvajalca pri implementaciji novih storitev ipd.);
- predlog modela izračuna potrebnega kadra s področja IKT za posamezno splošno knjižnico (Priloga A).

KAZALEC:

- število zaposlenih, ki skrbijo za vzdrževanje in razvoj opreme IKT in storitev.

PREDSTAVITEV DOKUMENTA

Strateške usmeritve:

- Izobraževanje

Primer:

STRATEŠKI CILJ: Zagotavljanje celovitega razvoja veščin digitalne pismenosti zaposlenih v knjižnici

Vsi zaposleni morajo biti sposobni brez težav uporabljati sodobno tehnologijo IKT, ki je namenjena vsem starostnim skupinam. Razvijati in promovirati je treba e-storitve in širiti digitalne kompetence. Redno spremljanje digitalnih kompetenc zaposlenih je nujno za evidentiranje potreb dodatnih izobraževanj.

UKREPI:

- organiziranje in izvajanje izobraževanja, kot so seminarji, delavnice, individualna pomoč, svetovanja ... (samostojno ali v sodelovanju z zunanjimi izvajalci) za razvoj digitalne pismenosti zaposlenih;
- organiziranje in izvajanje izobraževanj zaposlenih za obvladovanje procesa iskanja, vrednotenja in uporabe informacijskih virov in informacij, obvladovanje strojne in programske opreme, procesov prenosa ustreznih znanj na uporabnike;
- analiza digitalnih kompetenc vseh zaposlenih do 2020, nadaljnje spremljanje kompetenc (npr. na pet let);
- določitev samoocenjevalne lestvice z možnostjo pridobitve informacij o potrebah po znanjih;
- priprava enotnih smernic oziroma znanj za pridobitev ustrezne ravni digitalne pismenosti;
- po potrebi priprava učnega gradiva, npr. priprava e-vsebin za učenje in pridobivanje digitalnih kompetenc in zagotavljanje njihove dostopnosti.

KAZALCI:

- število skupinskih in individualnih izobraževanj glede na potrebe knjižnice;
- število/delež udeležencev, ki so se udeležili skupinskih/individualnih izobraževanj;
- število/delež pozitivnih ocen izobraževanj;
- opažen/izmerjen dvig pismenosti, samostojnosti v triletnem obdobju;
- izvedena samostojna ali vodena preverjanja znanja za (samo)evalvacijo obstoječega oziroma pridobljenega znanja.

PREDSTAVITEV DOKUMENTA

Strateške usmeritve:

- Oprema

Primer:

STRATEŠKI CILJ: Načrtovanje, redno vzdrževanje in posodabljanje informacijskega sistema (strojne in programske opreme ...)

Načrtovanje, redno vzdrževanje in posodabljanje IS v knjižnicah se različno izvajajo. Po podatkih analize stanja sedem od devetih knjižnic posodablja vsako delovno postajo posebej in le dve knjižnici to opravljata avtomatizirano z enega mesta. Zaradi poenostavitve dela in lažjega upravljanja IS stremimo k avtomatiziranemu upravljanju posodobitev programske opreme.

UKREPI:

- letno spremljanje in načrtovanje opreme IKT v posamezni knjižnici;
- redno posodabljanje strojne in programske opreme;
- določitev minimalnega obsega IKT glede na delovno mesto in minimalnih zahtev opreme;
- priprava seznama priporočene opreme za knjižnice v okviru IZUM-a in portala slovenskih splošnih knjižnic;
- izvajanje letnih pregledov opreme IKT (starost naprav, zmogljivost, pregled verzij programske in strojne opreme ...).

KAZALCI:

- delež opreme, mlajše od pet let;
- delež programske opreme, ki še ima podporo proizvajalca;
- aktualen seznam priporočene opreme.

PREDSTAVITEV DOKUMENTA

Strateške usmeritve:

- **Financiranje**

Primer:

STRATEŠKI CILJ: Načrtovanje finančnih sredstev za nakup in posodabljanje opreme IKT

Knjižnice morajo imeti jasen pregled stanja opreme IKT glede na starost, funkcionalnost in sodobnost. Vzpostaviti je treba sistem načrtovanja nakupov opreme glede na našete potrebe. Prav tako je priporočljivo, da se planiranje nakupov za tekoče leto pripravi glede na prioritete potreb. Pri načrtovanju nakupov se priporoča povezovanje (glede na potrebe) v okviru skupine informatikov OOK.

UKREPI:

- pregled potreb po opremi in ocenitev finančnih sredstev za nakup in posodabljanje opreme;
- priprava letnega načrta nakupa opreme glede na potrebe (starost, funkcionalnost, sodobnost) in glede na prioritete ob zaključku predhodnega leta.

KAZALCI:

- obseg sredstev za nakup opreme IKT;
- stopnja realizacije letnega načrta nakupa opreme IKT.

PREDSTAVITEV DOKUMENTA

Strateške usmeritve:

- Informacijska varnost

Primer:

STRATEŠKI CILJ: Izdelava politike informacijske varnosti in poenoteno upoštevanje standardov s tega področja

UKREPI:

- dogovor med splošnimi knjižnicami o enotni rabi standardov s področja informacijske varnosti;
- priprava osnovne podlage za varnostno politiko;
- izobraževanja in posredovanja znanj s področja informacijske varnosti;
- priprava osnovne podlage dokumenta varnostne politike;
- ureditev in razširitev zahtev in navodil za potrebe posamezne knjižnice.

KAZALCI:

- izdelan dokument varnostne politike za posamezno knjižnico;
- število knjižnic z veljavnim dokumentom varnostne politike.

PREDSTAVITEV DOKUMENTA

Predvidena uporaba

Dokument je namenjen vsem splošnim knjižnicam neodvisno od :

- velikosti knjižnice
- števila zaposlenih
- obsega opreme
- oblike vzdrževanja IKT

Dokument je namenjen osrednjim območnim knjižnicam in knjižnicam na območju. V vmesnem obdobju ga bomo pregledali in po potrebi posodobili.

Predstavitev modela izračuna potrebnega števila zaposlenih na področju IKT v splošnih knjižnicah

		ATRIBUTI, KI MOČNO VPLIVAJO NA ŠT. ZAPOSLENIH V IT				OCENA POTREBE PO ZAPOSLENEM V IT GLEDE ATRIBUTE							IZRAČUN ŠT. ZAPOSLENIH V IT	
		Podatki iz Bibsist 2017			Podatki iz popisa IKT opreme 2013/2014		ocene glede na lestvice na desni strani							
območje OOK	delavci SKUPAJ (EPZ) - delavci	oprema skupaj - dostop oprema	potencialni uporabniki knjižnice SURS: skupaj* - uporabniki in storitve	št. izposojevališč: skupaj (a+b) - splošno mreža	št. število strežnikov	št. knjigomatov (avtomatizacija)	ocena št. zaposlenih v IT glede na skupno št. zaposlenih	ocena št. zaposlenih v IT glede na št. opreme (po Bibsist) v knjižnicah	ocena št. zaposlenih v IT glede na št. potencialnih uporabnikov	ocena št. zaposlenih v IT glede na št. izposojevališč	ocena št. zaposlenih v IT glede na št. strežnikov	ocena št. zaposlenih v IT glede na št. knjigomatov (avtomatizacije)	št. zaposlenih v IT	
CEL	40	143	64574	4	17	5	0,2	0,7	0	0,25	0,5	0,2	1,85	
CEL	6	26	9188	1	0	0	0,1	0,5	0	0	0	0	0,6	
CEL	9,2	72	17292	3	1	0	0,1	0,6	0	0	0	0	0,7	
CEL	7	51	16020	7	1	0	0,1	0,6	0	0,25	0	0	0,95	
CEL	7	39	14044	2	1	0	0,1	0,5	0	0	0	0	0,6	
CEL	10	34	23501	4	0	0	0,1	0,5	0	0,25	0	0	0,85	
CEL	7,35	43	19936	4	1	0	0,1	0,5	0	0,25	0	0	0,85	
CEL	12	36	17980	5	2	0	0,1	0,5	0	0,25	0	0	0,85	
CEL	8	45	16052	2	2	0	0,1	0,5	0	0	0	0	0,6	
CEL	33	98	44693	3	0	1	0,2	0,6	0	0	0	0,1	0,9	
CEL	8	41	16504	3	0	0	0,1	0,5	0	0	0	0	0,6	
CEL	14	81	42277	11	0	1	0,1	0,6	0	0,5	0	0,1	1,3	
DOL	12	71	24086	1	1	1	0,1	0,6	0	0	0	0,1	0,8	
DOL	9	34	18080	2	0	0	0,1	0,5	0	0	0	0	0,6	
DOL	9	37	16778	1	0	1	0,1	0,5	0	0	0	0,1	0,7	
DOL	17	79	28270	5	4	0	0,1	0,6	0	0,25	0	0	0,95	
DOL	5	20	8339	1	0	0	0,1	0,25	0	0	0	0	0,35	
DOL	41,12	113	65058	7	7	1	0,2	0,7	0	0,25	0,2	0,1	1,45	
DOL	8,75	43	13386	3	0	0	0,1	0,5	0	0	0	0	0,6	

Model izračuna potrebnega števila zaposlenih na področju IKT v splošnih knjižnicah ^{1/2}

Pri izdelavi modela smo upoštevali dejavnike, ki so pomembni faktorji v splošnih knjižnicah:

- število zaposlenih,
- število tehnične opreme,
- število strežnikov,
- število knjigomatov,
- število izposojevališč (enot knjižnic),
- število potencialnih uporabnikov (število prebivalcev).

Model izračuna potrebnega števila zaposlenih na področju IKT v splošnih knjižnicah 2/2

Te dejavnike v modelu uporabimo kot uteži za izračun potrebnega števila zaposlenih na področju IKT.

Izračun v modelu temelji na podatkih vseh 58 slovenskih splošnih knjižnic. Podatki so zajeti iz dveh različnih virov, in sicer statističnih meritev za leto 2017 (<https://bibsist.nuk.uni-lj.si/statistika/index.php>) ter popisa IKT opreme 2013/2014, katerega poročilo je objavljeno na <http://cezar.nuk.uni-lj.si/analize/studije.php>.

Uteži v modelu potrebnega števila zaposlenih na področju IKT v splošnih knjižnicah

- število zaposlenih
- število tehnične opreme
- število strežnikov
- število knjigomatov
- število izposojevališč (enot knjižnic)
- število potencialnih uporabnikov (število prebivalcev)

Tabela 1

Uteži za število zaposlenih

Št. zaposlenih	Št. zaposlenih v IT
do 19	0,1
20 - 49	0,2
50 - 79	0,5
80 - 99	0,75
nad 100	1

• **ŠTEVILO ZAPOSLENIH:** skrb za elektronsko pošto, priprava za prireditve, pomoč zaposlenim pri uporabi opreme IKT ter pri njihovem izobraževanju za uporabo obstoječe ali nove opreme.

Tabela 2

Uteži za število tehnične opreme

Št. tehnične opreme	Št. zaposlenih v IT
do 24	0,25
25 - 49	0,5
50 - 99	0,6
100 - 149	0,7
150 - 199	0,8
nad 200	0,9

- **ŠTEVILO TEHNIČNE OPREME:** vzdrževanje, načrtovanje in nakup potrebne programske ter strojne opreme, popis osnovnih sredstev, ažuriranje podatkov za razvid knjižnic, nakup potrošnega materiala.

Tabela 3

Uteži za število strežnikov

Št. strežnikov	Št. zaposlenih v IT
do 4	0
5 - 14	0,2
nad 15	0,5

- **ŠTEVILO STREŽNIKOV:**
načrtovanje,
oblikovanje, nakup in
vzdrževanje strežnikov
ter spremljanje dela na
njih, arhiviranje,
povezovanje na
gostujoče strežnike
ipd.

Tabela 4

Uteži za število knjigomatov

Št. knjigomatov (avtomatizacija)	Št. zaposlenih v IT
do 4	0,1
nad 5	0,2

- **ŠTEVILO KNJIGOMATOV:** načrtovanje, nakup, vzpostavitev in vzdrževanje strežnikov ter ostale periferne opreme pri avtomatizirani izposoji in /ali vračanju.

Tabela 5

Uteži za število izposojevališč

Št. izposojevališč	Št. zaposlenih v IT
do 3	0
4 - 9	0,25
10 - 19	0,5
20- 24	0,75
25 - 29	1
nad 30	2

- **ŠTEVILO IZPOSOJEVALIŠČ** (enot knjižnice): zagotavljanje nemotenega dela na vseh lokacijah knjižnice z delom na daljavo ali s fizičnimi obiski.

Tabela 6

Uteži za število potencialnih uporabnikov

Št. potencialnih uporabnikov	Št. zaposlenih v IT
do 99.999	0
nad 100.000	0,25

- **ŠTEVILO POTENCIALNIH UPORABNIKOV** (število prebivalcev): pomoč uporabnikom pri uporabi obstoječe opreme, izobraževanju, vzdrževanju spletne strani ipd.

Razlaga modela potrebnega števila zaposlenih na področju IKT v splošnih knjižnicah na primeru 1/3

- Izbrano splošno knjižnico smo poimenovali kot splošna knjižnica 1.
- V spodnji tabeli so izpisani podatki iz zgoraj omenjenih virov.

SPLOŠNA KNJIŽNICA	ŠTEVILO ZAPOSLENIH	ŠTEVILO TEHNIČNE OPREME	ŠTEVILO STREŽNIKOV	ŠTEVILO KNJIGOMATOV	ŠTEVILO IZPOSOJEVALIŠČ	ŠTEVILO POTENCIALNIH UPORABNIKOV
Splošna knjižnica 1	40	143	17	5	4	64.574

Tabela s konkretnimi podatki

Razlaga modela potrebnega števila zaposlenih na področju IKT v splošnih knjižnicah na primeru 2/3

- Sedaj te vrednosti pretvorimo v uteži/ocene s pomočjo zgornjih tabel 1 do 6.

	UTEŽI ZA					
SPLOŠNA KNJIŽNICA	ŠTEVILO ZAPOSLENIH	ŠTEVILO TEHNIČNE OPREME	ŠTEVILO STREŽNIKOV	ŠTEVILO KNJIGOMATOV	ŠTEVILO IZPOSOJEVALIŠČ	ŠTEVILO POTENCIALNIH UPORABNIKOV
Splošna knjižnica 1	0,2	0,7	0,5	0,2	0,25	0

Tabela s pripadajočimi utežmi

Razlaga modela potrebnega števila zaposlenih na področju IKT v splošnih knjižnicah na primeru 3/3

- S seštevkem uteži iz zgornje tabele dobimo izračun minimalnega števila zaposlenih na področju IKT v splošni knjižnici 1.

Vsota uteži	1,85
--------------------	-------------

Splošna knjižnica 1 (s spodnjimi podatki) bi potrebovala minimalno 1,85 EPZ na področju IKT.

SPLOŠNA KNJIŽNICA	ŠTEVILO ZAPOSLENIH	ŠTEVILO TEHNIČNE OPREME	ŠTEVILO STREŽNIKOV	ŠTEVILO KNJIGOMATOV	ŠTEVILO IZPOSOJEVALIŠČ	ŠTEVILO POTENCIALNIH UPORABNIKOV
Splošna knjižnica 1	40	143	17	5	4	64.574

DOSTOPNOST DOKUMENTA

- Dokument **STRATEŠKE USMERITVE NA PODROČJU IKT V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH ZA OBDOBJE 2019-2028** je dosegljiv na spletni strani Narodne in univerzitetne knjižnice.

<https://www.nuk.uni-lj.si/nuk/ook-publikacije>